

JOŽA LOVRENČIČ

POGOVOR

z Andrejem Čeboklijem 17. oktobra 1933

Deset let si daleč in blizu in ni treba besede,
ki bi Ti revna tožila in pravila,
da se je ura prijetno razgibanih dni ustavila,
kar si odšel iz naše srede.

Smeh — ga ni, kakor ni zlatnika,
da bi postavil se in ga prešeren po mizi potočil;
dovtip — če bi iz kože skočil,
ga narediš, a sicer ga ni za hudika!

Se čudiš in meniš, da smo postali filistri
ali še bolje — šlager rabiš — buržuji,
ki smo si po predpisih prijazni in tuji,
kakor zahtevajo pač položajni registri.

Rod zadovoljnih filistrov — prijazna preteklost,
kdor bi jo hotel, še v sanjah je več ne prikliče,
buržujstvo, dragec, redko koga še zdaj miče.
Signatura časa je: steklost.

Ko srečaš mosjeja Pasteurja, lepo ga ustavi
in vprašaj ga, če je morda iznašel nov serum,
ki bi bil — medicamentum rerum,
katerih pod našim solncem nihče ne zdravi.

Prvi, ki stratosfero premaga in jo obvlada,
se zglesi pred nebeškimi vrati pri sv. Petru
in se brž vrne s serumom po istem etru
ob vsakem vetru, da nas grozečega reši propada.

Ko po Prešernovo — čas bi bil — bomo bratje
in bomo peli ob novini njegovo Zdravico,
smeh in dovtip dobita pri nas domovinsko pravico
in vsi — tudi mi — bomo svatje!...

Deset let si daleč in blizu in ni treba besede,
 misel kramljala s Teboj je in sem jo napisal,
 da bi prihodnji trenotek mi je ne zabrisal
 in še, da ne zabim povsem — abecede!

ŽITOMIR JANEŽIČ

V GLOBINAH NASPROTJA

(K filozofiji mladinskega gibanja)

Vsa zgodovina in kultura nista nič drugega, kakor rezultat bojev za tostransko in onstransko srečo. Boj je zato povsod osnova splošnega napredka. Heraklit je že dojel, da je boj »oče vsega« v najširšem, kozmičnem pomenu. Načelo boja vlada v obeh svetovih: duhovnem in tvarnem; v obeh je zmeraj posledica napredek, ki se izraža v poginu starega in nastajanju novega. V imenu življenja boj seje smrt. Ideja boja je: nasprotje med tistim, kar je, in med tistim, kar nastaja. Tisto, kar je, pričinja z ozirom na tisto, kar nastaja — staret, giniti. Tako se vrši napredek. — Zmeraj ima boj svojo vidno in nevidno stran, svojo fizičnost in svojo metafizičnost; fizičnost pa je le vidni izraz metafizičnosti. V nerazumni naravi se metafizičnost boja skriva v medsebojnem boju njenih notranjih načel, kar je v polnem obsegu bistrovidno spoznal Darwin. V redu razumne narave pa se metafizika boja odkriva v nasprotju načel — v boju idej. In kot poskus opazovanja nevidne strani velikega in večnega nasprotja načel ob pojavu, ki ga danes imenujejo mladinsko gibanje, naj velja to razmišljanje.

Tako zvano mladinsko gibanje ni naročen, ne umetno pripravljen in ne zgolj časovni pojav. Mladinsko gibanje je večno ponavljajoči se pojav — zgodovinski tema. Korenine tega pojava so metafizične; boj raste iz globine individualnosti, hrani se z močjo stvariteljnosti in uspeva edino v solncu mladosti. Individualnost in stvariteljnost sta vzročni kali, a mladost je sila, ki omogoča to gibanje — približno tako, kakor omogoča solnce, da more vzkleti življenje, skrito v svojih neposrednih vzrokih — življenjskih kaleh. Iz same narave vzrokov in povoljnih vplivov mladostnih sil je moralo priti do življenjskega gibanja, ki je danes dobilo pojasnitveni pridevek »mladinsko«.

Vir vsakega gibanja je svobodni individuum. Njegova narava vtisne pečat njegovemu gibanju. Zaradi tega je vsako individualno gibanje značilno, t. j. se sklada z naravo individua. Spoznati naravo individua je isto, kar spoznati značilnost njegovega »gibanja«. —